

правовий статус суб'єктів охорони, підстави та порядок здійснення впливу на порушників прав людини за допомогою системи адміністративно-правових засобів. Дане питання є досить актуальним, і тому потребує подальших наукових дискусій щодо його розуміння та теоретичного і практичного обґрунтування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
2. Лукашева Е.А. Права человека / Е.А. Лукашева. – М.: Норма, 2003. – 573 с.
3. Пазенок А. Діалектика основних соціальних прав і свобод людини та громадянина в контексті загальних конституційних прав / А. Пазенок // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 36-39.
4. Гордон Л.А. Социально-экономические права человека: содержание, особенности, значение для России / Л.А. Гордон // Общественные науки и современность. – М.: «Наука». – 1997. – № 3. – С. 5-14.
5. Загальна декларація прав людини: Прийнято резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року // Док. ООН А/RES/217 А // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / [упоряд. Ю.К. Качуренко]. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – 199 с.
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Прийнято резолюцією 2200 А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 року // Док. ООН А/RES/2200 А (XXI) // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / [упоряд. Ю.К. Качуренко]. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – С. 36-58.
7. Права человека: [учебник для вузов] / Т.А. Васильева, В.А. Карташкин, Н.С. Колосова и др. / [под ред. Е.А. Лукашевой]. – М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1999. – 520 с.
8. Действующее международное право: [в 3 т.] / [сост. Ю.М. Колосов, Э.С. Кривчикова]. – М.: Изд-во Московского независимого ин-та международного права, 1999. – Т. 3. – 832 с.
9. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: [підручник] / О.Ф. Фрицький. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.
10. Никитин А.Ф. Словарь-справочник по праву / А.Ф. Никитин. – М., 1975. – С. 76.
11. Погорілко В.Ф. Конституційне право України / В.Ф. Погорілко. – К.: Наукова думка, 2000. – 732 с.
12. Ковлер А.И. Сравнительное конституционное право / А.И. Ковлер, В.Е. Чиркин, Ю.А. Юдин. – Рос. Акад. Наук. Ин-т государства и права. – М.: Манускрипт, 1996. – 729 с.
13. Комзюк В.Т. Адміністративно-правові засоби здійснення митної справи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 „Теорія управління; адміністративне право і процес, фінансове право” / В.Т. Комзюк. – Х., 2003. – 20 с.

УДК 342.52

ДО ПИТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Тригуб А.Ю., аспірант

Національний університет біотехнологій і природокористування України

Проведено аналіз сучасної системи органів державної влади, які реалізують свої повноваження у сфері забезпечення національної продовольчої безпеки, охарактеризовано їх ключові функції,

запропоновано їх класифікацію, виділено коло спеціальних суб'єктів забезпечення національної продовольчої безпеки.

Ключові слова: продовольча безпека, національна безпека, спеціальні суб'єкти, міністерство, відомство, управлінські функції.

Тригуб А.Ю. К ВОПРОСУ СПЕЦИАЛЬНЫХ СУБЪЕКТОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ / Национальный университет биотехнологий и природопользования Украины, Украина

Проведен анализ современной системы органов государственной власти, которые реализуют свои полномочия в сфере обеспечения национальной продовольственной безопасности, охарактеризованы их ключевые функции, предложена их классификация, выделен круг специальных субъектов обеспечения национальной продовольственной безопасности.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, национальная безопасность, специальные субъекты, министерство, ведомство, управленческие функции.

Trygub A.Y. CONCERNING THE PROBLEM OF NATIONAL FOOD SECURITY OF UKRAINE SPECIAL AUTHORITIES / National university of life and environmental sciences of Ukraine, Ukraine

This article is devoted to analysis of the modern system of public authorities which exercise their powers in the field of national food security ensuring. Article also describes their key functions, proposes its classification and range of special subjects of national food security.

Key words: food security, national security, special entities, ministries, departments, administrative functions.

Останніми роками проблеми гарантування продовольчої безпеки та продовольчої незалежності виходять на перші плани державної політики багатьох країн світу. У цих питаннях держава є головним інституційним механізмом регулювання відповідних суспільних відносин, адже саме ефективність роботи державного апарату визначає рівень забезпечення продовольчої безпеки країни. Органи державної влади в межах своєї компетенції повинні своєчасно вживати всіх можливих заходів для її утвердження.

Варто зауважити, що протягом останніх років представники юридичної науки у своїх працях звертали певну увагу на проблеми адміністративно-правового регулювання національної безпеки України (В.А. Ліпкан) та окремі аспекти національної продовольчої безпеки України (В.І. Курило). Певний вклад у вивчення проблем продовольчого забезпечення України також було зроблено представниками інших галузей: наук з державного управління – щодо дослідження окремих аспектів державного регулювання регіональної продовольчої безпеки (В.М. Шкаберін), економічної науки – щодо теоретичних основ продовольчої безпеки (О.І. Гойчук, С.М. Кваша, О.В. Скидан та ін.). Разом із тим потрібно констатувати, що сьогодні вивченню проблем національної продовольчої безпеки України приділяється недостатня увага вчених.

Перелік суб'єктів забезпечення національної безпеки України визначено в Законі України «Про основи національної безпеки України». Відповідно до ст. 4 названого закону такими суб'єктами є: 1) Президент України; 2) Верховна Рада України; 3) Кабінет Міністрів України; 4) Рада національної безпеки і оборони України; 5) міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; 6) Національний банк України; 7) суди загальної юрисдикції; 8) прокуратура України; 9) місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування; 10) Збройні Сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України; 11) громадяни України, об'єднання громадян.

Метою статті є визначення конкретного кола спеціальних суб'єктів забезпечення національної продовольчої безпеки та аналіз їх основних повноважень з цього питання.

Детальне вивчення функцій та повноважень перелічених органів державної влади дозволяє стверджувати, що до числа суб'єктів забезпечення національної продовольчої безпеки можуть бути віднесені лише окремі з них. Зокрема, аналіз норм чинного законодавства робить можливим висновки про те, що головна роль *Президента України* в галузі національної продовольчої безпеки полягає в загальному керівництві сферою продовольчої безпеки, що в першу чергу реалізується через здійснення кадрової політики.

Так, згідно з п.10 ст.106 Конституції України, Глава держави призначає за поданням Прем'єр-міністра України членів Кабінету Міністрів України, керівників інших центральних органів виконавчої влади, а також голів місцевих державних адміністрацій та припиняє їхні повноваження на цих посадах [1]. Відтак, Президентом України призначаються Міністр аграрної політики та продовольства України, керівники Державної ветеринарної та

фітосанітарної служби України, Державного агентства рибного господарства України, Державного агентства водних ресурсів України, Державного агентства земельних ресурсів України, Державної інспекції сільського господарства України.

Верховна Рада України у сфері національної продовольчої безпеки здійснює законодавчу функцію та функцію парламентського контролю за діяльністю Уряду. Зокрема, затвердження Парламентом програм діяльності Кабінету Міністрів України, що передбачено ст.10 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 07 жовтня 2010 р. [2]. Так, Програма діяльності Кабінету Міністрів України подається до Верховної Ради України Прем'єр-міністром України. Рішення про схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України приймається у формі постанови Верховної Ради України.

Крім того, главою 38 Закону України «Про регламент Верховної Ради України» від 09 квітня 1999 р [3] також передбачена функція здійснення Верховною Радою України парламентського контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України, що серед іншого реалізується у сфері національної продовольчої безпеки України (Постанова Верховної Ради України «Про хід виконання Постанови Верховної Ради України від 15 травня 2003 року «Про інформацію Кабінету Міністрів України про дотримання органами виконавчої влади вимог законодавства при проведенні комплексу весняно-польових робіт та заходи по забезпеченню виконання законодавства при підготовці до збирання врожаю 2003 року та його проведенні» і про баланс продовольчих і фуражних ресурсів на період 2003-2004 років та заходи Кабінету Міністрів України щодо забезпечення продовольчої безпеки» [4]).

У свою чергу *Кабінет Міністрів України* у сфері національної продовольчої безпеки здійснює такі головні функції: координаційну; функцію цінового регулювання; формування державного резерву; стабілізаційну та контрольну функції.

Аналіз діяльності *Ради національної безпеки та оборони України* та її персонального складу свідчить, що на цей орган фактично покладаються функції переважно оборонного (військового) характеру та функції координування роботи «силових» відомств держави. Звертає на себе увагу той факт, що Міністр аграрної політики та продовольства України як керівник центрального органу виконавчої влади з питань забезпечення продовольчої безпеки держави не входить до складу РНБО.

Зважаючи на поставлене перед автором завдання, вищеперелічені органи державної влади в цій статті автором свідомо детально не розглядаються. Слід відмітити, що на рівні міністерств та інших центральних органів виконавчої влади зосереджено основні «сили» по безпосередньому гарантуванню продовольчої безпеки держави.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 р., система центральних органів виконавчої влади є складовою системи органів виконавчої влади, вищим органом якої є Кабінет Міністрів України. Міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики. Повноваження міністерств, інших центральних органів виконавчої влади поширюються на всю територію держави [5].

Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань формування та забезпечення реалізації державної аграрної політики, політики у сфері сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави є *Міністерство аграрної політики та продовольства України* (надалі - Міннагropolітики) [6]. Згідно з п.3 Положення про Міннагropolітики від 23 квітня 2011 р. формування та забезпечення реалізації державної аграрної політики, спрямованої на розвиток агропромислового комплексу та забезпечення продовольчої безпеки держави є одним з основних завдань цього міністерства. Крім цього, на Міннагropolітики покладено функцію формування та забезпечення реалізації державної політики в галузях 1) рибного господарства та рибної промисловості, 2) охорони, використання та відтворення водних живих ресурсів, регулювання рибальства та безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства, 3) ветеринарної медицини, 4) безпечності харчових продуктів, 5) у сферах карантину та захисту рослин, 6) охорони прав на сорти рослин, 7) земельних відносин та топографо-геодезичної і картографічної діяльності, 8) лісового та мисливського господарства, 9) нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі.

Загалом же аналіз Положення про Мінагрополітики дає можливість дійти висновку про відсутність у міністерства спеціальних повноважень у сфері продовольчої безпеки держави попри вищезгаданий статус відомства. Положення обмежується лише загальними вказівками на продовольчу безпеку у вступних статтях. З усіх повноважень, які прямо чи опосередковано реалізуються міністерством у сфері забезпечення національної продовольчої безпеки, можна виділити такі основні їх групи:

- 1) у сфері забезпечення продовольчої незалежності держави, фізичного та економічного доступу населення до необхідної кількості продовольства (наприклад – здійснення державного регулювання основних ринків сільськогосподарської продукції, зокрема зерна та інших; установлення строків зберігання зерна державного резерву й продуктів його переробки; затвердження інструкції про ведення обліку й оформлення операцій із зерном і продуктами його переробки на хлібоприймальних та зернопереробних підприємствах);
- 2) у сфері гарантування якості та безпеки продовольства (наприклад, затвердження Ветеринарних вимог до імпорту в Україну об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду; затвердження Ветеринарно-санітарних правил для суб'єктів ведення господарства та підсобних господарств щодо поводження з продовольчими продуктами);
- 3) у сфері утвердження соціально-економічного відновлення сільських територій (наприклад, участь у формуванні та реалізації бюджетної, цінової, податкової, фінансово-кредитної, облікової, лізингової, інноваційної, інвестиційної, страхової, митно-тарифної, гендерної, соціальної політики в сільській місцевості, а також державної політики у сфері зайнятості населення, сільського зеленого туризму).

Попри певну обмеженість функцій та повноважень Мінагрополітики в досліджуваній сфері, останнє залишається ключовим суб'єктом забезпечення національної продовольчої безпеки держави. Цей висновок також підтверджується наступним.

Відповідно до положень п.п.5 п. IV. Схеми організації та взаємодії центральних органів виконавчої влади, що затверджена Указом Президента України № 1085/2010 від 9 грудня 2010 р. [7], через Міністра аграрної політики та продовольства України Кабінетом Міністрів України спрямовується і координується діяльність: 1) Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України; 2) Державного агентства земельних ресурсів України; 3) Державного агентства лісових ресурсів України; 4) Державного агентства рибного господарства України; 5) Державної інспекції сільського господарства України.

Діяльність *Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України* (надалі – Держветфітослужби) спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України. Цей орган державної влади входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики в галузі ветеринарної медицини, безпечності харчових продуктів, сферах карантину та захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, державного нагляду (контролю) за племінною справою у тваринництві [8]. Аналіз Положення про Держветфітослужби від 13 квітня 2011 р. свідчить, що це відомство є одним із провідних контролюючих органів державної влади, що здійснює свою компетенцію у сфері тваринництва та продукції тваринного походження, а також здійснення фітосанітарних заходів.

Державне агентство земельних ресурсів України (надалі – Держземагентство) є центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України та входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері земельних відносин [9].

Положенням про Держземагентство України від 08 квітня 2011 р. визначено повноваження цього органу державної влади. Аналіз його норм дає можливість дійти висновку, що на Держземагентство не покладено прямих обов'язків, а також його не наділено жодними безпосередніми повноваженнями у сфері національної продовольчої безпеки України. Окрім цього, нове Положення про Держземагентство України, затверджене Главою держави у ході

реалізації адміністративної реформи у 2010-2011 роках, також не містить ряду повноважень, що раніше здійснювалися центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів щодо земель сільськогосподарського призначення. Ці функції передано Мінагрополітики.

Відтак, Держземагентство на сьогодні втратило роль одного з управлінських центрів щодо реалізації державної політики у сфері земель сільськогосподарського призначення та виконує здебільшого технічну функцію з реалізації рішень Мінагрополітики у галузі. Враховуючи вищевикладене, на нашу думку, можна зробити висновок, що Держземагентство не є суб'єктом забезпечення національної продовольчої безпеки України.

Державне агентство рибного господарства України (надалі – Держрибагентство) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України та який входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для реалізації державної політики у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних живих ресурсів, регулювання рибальства, безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства [10].

Слід відмітити, що Положення про Держрибагентство від 16 квітня 2011 р. наділяє останнє здебільшого адміністративно-розпорядчими та регулятивними повноваженнями. Його контрольні функції у галузі суттєво обмежені. Відтак саме Держрибагентство покликане контролювати рівень рибницької продукції, що вирощується, виловлюється та імпортується/експортується в Україну, тим самим роблячи свій вклад в утвердження продовольчої незалежності держави та доступності продовольства.

Державна інспекція сільського господарства України (надалі – Держсільгоспінспекція) є наступним центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України. Держсільгоспінспекція входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі [11]. Відповідно до Положення про Держсільгоспінспекцію від 13 квітня 2011 р., одним із основних завдань останньої є реалізація державної політики у сферах здійснення державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі. Вивчивши вищезгадане Положення, підставно зазначити, що Держсільгоспінспекція є одним із головних контролюючих органів у галузі та наділений широкими повноваженнями щодо контролю за якістю та безпекою продовольства.

Узагальнюючи вищевикладене, на нашу думку можна запропонувати таку систему уповноважених органів державної влади у галузі утвердження національної продовольчої безпеки України:

I. Суб'єкти, що безпосередньо забезпечують національну продовольчу безпеку України – спеціальні суб'єкти: 1) Президент України; 2) Верховна Рада України; 3) Кабінет Міністрів України; 4) Мінагрополітики; 5) Держветфітослужби; 6) Держрибагентство; 7) Держсільгоспінспекція; 8) Місцеві державні адміністрації.

II. Суб'єкти, що додатково забезпечують національну продовольчу безпеку України: 1) Рада національної безпеки і оборони України; 2) Держземагентство; 3) Держмитслужба; 4) Держспоживчстандарт; 5) Мінекономторг; 6) МЗС; 7) МОЗ; 8) ДПС; 9) НБУ; 10) суди загальної юрисдикції; 11) прокуратура України; 12) органи місцевого самоврядування.

У свою чергу, запропонована бачення уповноважених органів державної влади у галузі утвердження національної продовольчої безпеки України дозволяє провести певну їх класифікацію, що в результаті виявляє спільні та відмінні риси окремих суб'єктів та сприяє системному баченню їх моделі.

Таким чином, на наш розсуд, суб'єкти забезпечення національної продовольчої безпеки України можна класифікувати за наступними критеріями:

I. За місцем в системі державної влади України: 1) Президент України; 2) Верховна Рада України; 3) суб'єкти виконавчої гілки влади: *Кабінет Міністрів України, Мінагрополітики, Держветфітослужби, Держрибагентство, Держсільгоспінспекція, Держземагентство,*

Держмитслужба, Держспоживчстандарт, Мінекономторг, МЗС, МОЗ, ДПС, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування; 4) суб'єкти судової гілки влади: суди загальної юрисдикції; 5) суб'єкти зі спеціальним статусом: НБУ, прокуратура України.

II. За територіальною ознакою: 1) центральні органи влади: *Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Мінагрополітики, Держветфітослужби, Держрибагентство, Держсільгоспінспекція, Держземагентство, Держмитслужба, Держспоживчстандарт, Мінекономторг, МЗС, МОЗ, ДПС, Верховний суд України, НБУ, Генеральна прокуратура України;* 2) місцеві органи влади: *місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, місцеві суди, територіальні органи центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України, територіальні органи інших міністерств та відомств, НБУ та прокуратури.*

III. За правовою природою: 1) конституційні органи влади: *Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України;* 2) координаційні органи влади: *РНБО;* 3) спеціально уповноважені органи влади: *Мінагрополітики, Держветфітослужби, Держрибагентство, Держсільгоспінспекція;* 4) додаткові органи влади: *Держземагентство, Держмитслужба, Держспоживчстандарт, Мінекономторг, МЗС, МОЗ, ДПС, НБУ, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування;* 5) правозахисні органи влади: *суди загальної юрисдикції, прокуратура України.*

IV. За функціями: 1) суб'єкти законодавчої функції: *Верховна Рада України;* 2) суб'єкти визначення кадрової політики: *Президент України;* 3) суб'єкти, що здійснюють безпосередні управлінські функції: *Кабінет Міністрів України, Мінагрополітики, Держрибагентство, місцеві державні адміністрації;* 4) суб'єкти, що виконують допоміжні функції: *Держземагентство, Держмитслужба, Держспоживчстандарт, Мінекономторг, МЗС, МОЗ, ДПС, НБУ, органи місцевого самоврядування, суди загальної юрисдикції;* 5) суб'єкти, що виконують контрольні функції: *Держветфітослужби, Держсільгоспінспекція, прокуратура України.*

V. За місцем у системі національної продовольчої безпеки України: 1) основоположні: *Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України;* 2) провідні: *Мінагрополітики;* 3) додаткові (відомчі): *Держветфітослужби, Держрибагентство, Держсільгоспінспекція, місцеві державні адміністрації;* 4) опосередковані: *Держземагентство, Держмитслужба, Держспоживчстандарт, Мінекономторг, МЗС, МОЗ, ДПС, НБУ, органи місцевого самоврядування, суди загальної юрисдикції, прокуратура України.*

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про Кабінет Міністрів України : закон України, 07 жовтня 2010 р., № 2591-VI // Голос України. – 2010. – № 191 (13.10.2010)
3. Про регламент Верховної Ради України : закон України, 09 квітня 1999 р., № 586-XIV // Голос України. – 2010. – № 28.
4. Про хід виконання Постанови Верховної Ради України від 15 травня 2003 року "Про інформацію Кабінету Міністрів України про дотримання органами виконавчої влади вимог законодавства при проведенні комплексу весняно-польових робіт та заходи по забезпеченню виконання законодавства при підготовці до збирання врожаю 2003 року та його проведенні" і про баланс продовольчих і фуражних ресурсів на період 2003 - 2004 років та заходи Кабінету Міністрів України щодо забезпечення продовольчої безпеки : постанова Верховної Ради України, 18 вересня 2003 р., № 1191-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 10 (05.03.2004). – Ст. 114.
5. Про центральні органи виконавчої влади : закон України, 17 березня 2011 р., № 3166-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27. – Ст. 1123.
6. Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України: указ Президента України, 23 квітня 2011 р., № 500/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. –

№ 31. – Ст. 1326.

7. Схема організації та взаємодії центральних органів виконавчої влади : указ Президента України, 9 грудня 2010 р., №1085/2010 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 94. – Ст. 3334.
8. Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України: указ Президента України, 13 квітня 2011 р., № 464/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1270.
9. Положення про Державне агентство земельних ресурсів України: указ Президента України, 08 квітня 2011 р., № 445/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1253.
10. Положення про Державне агентство рибного господарства України: указ Президента України, 16 квітня 2011 р., № 484/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 31. – Ст. 1324.
11. Положення про Державну інспекцію сільського господарства України: указ Президента України, 13 квітня 2011 р., № 459/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1265.